

ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук,
професора Мельника Костянтина Юрійовича на дисертаційну роботу
Латишевої Валентини Олексіївни на тему «Правове регулювання
соціальних відпусток за законодавством України», подану на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право»

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах воєнного стану в Україні особливого значення набувають питання належного функціонування національної економіки та забезпечення соціальних прав громадян. Зазначене перебуває у прямому взаємозв'язку з якістю і кількістю трудових ресурсів та ефективною діяльністю працівників підприємств, установ та організацій. Забезпечення дієвості юридичних гарантій прав працівників у сфері праці та відпочинку є важливою умовою повернення громадян із закордону та ефективної діяльності працівників в Україні.

Зазначене актуалізує необхідність проведення комплексного наукового дослідження проблем правового регулювання відпусток в сучасних умовах воєнного стану. В цьому аспекті особливий інтерес викликає проблема використання працівниками соціальних відпусток. На жаль, чинне законодавство України не достатньою мірою регулює соціальні відпустки і у цій сфері залишаються багато невирішених питань. Тому правове регулювання та практична реалізація таких відпусток сьогодні потребують свого вдосконалення. З урахуванням вищенаведеного можемо констатувати актуальність дослідження проблем правового регулювання соціальних відпусток здійснене Латишевою Валентиною Олексіївною.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться в дисертації. Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. За допомогою чітких визначень понять, проведеної систематизації та класифікації дисертантці вдалося досить аргументовано висловити свою думку щодо сучасних проблем правового регулювання соціальних відпусток в

Україні. Загалом дисертація, яка виконана у формі спеціально підготовленого рукопису становить цілісне і повністю завершене наукове дослідження із чіткими висновками.

Обґрунтованість дослідження Латишевої Валентини Олексіївни визначається, передусім, його широкою і різнобічною джерельною базою. Розробляючи теоретичні положення та пропонуючи власні визначення правових категорій, авторка спирається на широкий спектр вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, не обмежуючись при цьому суто правовими дослідженнями. Базою дослідження послужили праці вітчизняних та зарубіжних учених, які належать до різних наукових напрямів та шкіл. Нормативну та емпіричну основу наукового пошуку також становлять чинне законодавство України, зарубіжне законодавство тощо. Ретельна робота з цими джерелами дозволила авторці повністю реалізувати поставлені нею у своєму дослідженні мету і завдання.

Правильний логічний порядок подачі матеріалу дозволив дисертантці висвітлити основні аспекти досліджуваної теми, побудувати достатньо переконливу систему аргументації, що відображає як предмет дослідження, так і власну авторську позицію. Усі відповідні положення викладено в дисертації логічно, послідовно та стилістично довершено. Звертає на себе увагу вільне володіння дисертантом матеріалом, що стосується теми дослідження. Це свідчить про досконале знання теми дослідження та використаних джерел, а також вміння застосовувати сучасні наукові методи пізнання для вирішення конкретних теоретико-правових проблем, поставлених у розділах роботи.

Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені у дисертації є теоретично обґрунтованими, що забезпечується застосуванням раціональної сукупності сучасних загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання, а саме: діалектичного, аналізу, узагальнення, логіко-юридичного, порівняльно-правового, історико-правового.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень, де за допомогою використання

сучасних методів наукового пізнання та на підставі аналізу чинного трудового законодавства України та зарубіжного досвіду з'ясовано сутність й особливості правового регулювання соціальних відпусток та розроблено відповідні рекомендації, спрямовані на вдосконалення норм трудового законодавства у досліджуваній сфері.

Так, уперше: 1) соціальні відпустки розглядаються через призму цілей сталого розвитку, як правовий елемент соціального захисту працівників із сімейними обов'язками та інших працівників, які мають соціальні підстави для їх надання, що передбачені чинним трудовим законодавством або угодою сторін; 2) надано авторське визначення соціальної відпустки, як встановлений трудовим законодавством або відповідною угодою період, впродовж якого працівник звільняється від виконання трудової функції для реалізації сімейних обов'язків по народженню і вихованню дітей, тимчасової непрацездатності та з інших сімейних обставин і поважних причин, або з виниклих соціально значимих подій і наслідків; 3) сформульована доцільність розширення підстав для надання соціальних відпусток працівникам які поєднують свою професійну діяльність з виконанням сімейних обов'язків, як чиннику поновлення майбутнього трудового потенціалу країни; 4) запропонована необхідність в нових умовах господарювання законодавчо розширити можливості роботодавця в наданні соціальних відпусток як в односторонньому порядку так і при укладенні колективного договору, а також додаткові пільги та соціальні гарантії працівникам з сімейними обов'язками.

Повнота викладу одержаних результатів. Основні результати дисертаційної роботи викладено у 3 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, і 7 тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції викладені у дисертаційному дослідженні, можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – в ході подальшого розроблення наукових положень часу відпочинку; правотворчості – з метою надання

пропозицій із вдосконалення законодавства про відпустки; правозастосуванні – для уніфікації практики надання соціальних відпусток; освітньому процесі – під час викладання навчальної дисципліни «Трудове право», а також при підготовці підручників, навчально-методичних посібників та текстів лекцій з цієї тематики.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Латишевої Валентини Олексіївни, водночас вважаю за необхідне звернути увагу на деякі питання, які могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень чи певної дискусії під час публічного захисту.

1. Дисертанткою надаються різні авторські визначення терміну «відпустка» при висвітленні наукової новизни та у висновках до дисертації. Відпустка - встановлений законодавством, колективним договором, угодою, а також трудовим договором час, впродовж якого працівник на встановленій підставі звільняється від виконання своєї трудової функції із збереженням місця роботи (с. 24). Під відпусткою треба розуміти передбачений і встановлений законодавством, колективним договором, угодою сторін проміжок часу, впродовж якого працівник звільнюється від виконання своєї трудової функції із збереженням місця роботи з метою відпочинку від праці, відновлення працездатності, народження та виховання дітей, здобуття освіти, наукової діяльності і в інших життєвих ситуаціях (с. 181). Тому є незрозумілою остаточна позиція авторки з цього приводу.

2. Додаткового обґрунтування потребує позиція дисертантки, яка зазначає, що відпустка без збереження заробітної плати є особливим видом соціальної відпустки (с. 24). Так, ст. 4 Закону України «Про відпустки» не відносить відпустку без збереження заробітної плати до видів соціальної відпустки. На мій погляд, віднести дану відпустку до соціальних відпусток також заважає її безоплатний характер.

3. У висновках до 1 розділу дисертації дисертантка відзначає, що до відпусток відносяться: 1) щорічні відпустки; 2) додаткові відпустки у

зв'язку з навчанням; 3) творчі відпустки; 4) соціальні відпустки; 5) відпустки без збереження заробітної плати (с. 67). Потребує пояснення, чому дисертантка не відносить до відпусток - відпустку для підготовки та участі в змаганнях, яка передбачена ст. 4 Закону України «Про відпустки».

4. Неодноразово в дисертації відзначається, що класифікація відпусток може бути нормативна і доктринальна, тобто критерії класифікації встановлені в законодавстві та критерії, які вироблені науковцями, шляхом аналізу суспільних відносин, нормативних актів та правозастосовчої практики (с. 24, 66, 67). Хотілося б під час захисту почути, які критерії класифікації відпусток дисертантка вважає нормативними, а які доктринальними, а також на які різновиди поділяються відпустки з огляду на ці критерії.

5. На с. 184 передбачено наступний висновок: «В нових умовах господарювання оновлення понятійного та видового аспектів надання соціальних відпусток є необхідністю, що потребує уніфікації та виділених усіх видів соціальних відпусток з відповідними підставами їх надання в окрему главу Закону України “Про відпустки”». Сьогодні Закон України «Про відпустки» включає розділ IV з назвою «Соціальні відпустки», який передбачає умови і підстави надання цих відпусток. Вважаю, що необхідно було б дисертантці тут зосередитися на наданні конкретних пропозицій щодо змін та доповнень до вказаного розділу.

Висловлені зауваження не здійснюють суттєвого впливу на високий рівень виконаного дисертаційного дослідження. Вони мають на меті запросити здобувача до наукової дискусії та сприяти подальшому науковому пошуку. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в даній дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад дисертанта в науку трудового права.

Крім того, висловлені зауваження не ставлять під сумнів значимість роботи, достовірність її висновків, наукову новизну та вагомість одержаних результатів. Необхідно визнати, що у дисертаційному дослідженні Латишевої

Валентини Олексіївни здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення важливої трудово-правової проблеми.

Загальний висновок. Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному рівні, матеріал дисертації викладено в логічній послідовності, всі висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. За своїм змістом і загальною спрямованістю дисертаційне дослідження Латишевої Валентини Олексіївни відповідає обраній нею спеціальності 081 – «Право», робота пройшла належну апробацію. Дисертація є самостійною завершеною роботою, в якій відсутні порушення академічної доброчесності. Оформлення дисертації в цілому відповідає встановленим НАЗЯВО вимогам.

Керуючись вищевикладеним констатую, що дисертація на тему «Правове регулювання соціальних відпусток за законодавством України», подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а Латишева Валентина Олексіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Офіційний опонент:

Доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри трудового та
господарського права факультету № 2
Харківського національного університету
внутрішніх справ

Костянтин МЕЛЬНИК

*Білдніє засвідчує:
Учасник секретаря
секретаріату Вченої Ради ХНУВС*

*Володимир
Невядовський*